

SŁAWOMIR ZYCH

**DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA
OŚRODKA BADAŃ NAD POLONIĄ
I DUSZPASTERSTWEM POLONIJNYM KUL
ZA ROK 2015**

I. STAN PERSONALNY I NOMINACJE

Obsadę personalną jednostki stanowili: dyrektor – dr hab. Jacek Gołębiowski, prof. KUL, i adiunkci naukowcy: dr Paweł Janowski, dr Witalij Rosowski (oddelegowany do pracy w administracji uniwersyteckiej), dr Paweł Sieradzki i ks. dr Sławomir Zych. Ponadto stałą współpracę z Ośrodkiem podjął ks. dr Marcin Nabożny z Towarzystwa Przyjaciół KUL, mianowany 7 grudnia przez Dyrektora Ośrodka zastępcą redaktora naczelnego „Studiów Polonijnych”. Ponadto 12 marca prof. Jacek Gołębiowski został włączony do Rady Naukowej Instytutu Duszpasterstwa Emigracyjnego w Poznaniu, a biskup dr Wiesław Lechowicz, delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej, zlecił mu cykliczne wykłady w ramach kursu przygotowawczego dla duszpasterzy polonijnych. Ponadto 23 marca do Rady Naukowej „Studiów Polonijnych” wszedł ks. prałat dr Roman Nir, dyrektor Instytutu Historii i Archiwistyki Polonijnej w Chicago.

II. KONFERENCJA NAUKOWA

27 maja w Czytelni Teologiczno-Filozoficznej Biblioteki Uniwersyteckiej KUL odbyła się zorganizowana przez Ośrodek międzynarodowa konferencja „Polacy i ich duszpasterze we Francji po II wojnie światowej”¹. Patronat honorowy nad symposium objęli: biskup Wiesław Lechowicz, delegat KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej, oraz ks. inf. Stanisław Jeż, Rektor Polskiej Misji Katolickiej we Francji. Partnerem wydarzenia była Biblioteka Uniwersytecka KUL. Funkcję koordynatora pełnił ks. dr Sławomir Zych. Pierwszemu panelowi dyskusyjnemu przewodniczył ks. dr hab. Piotr Szczur, prof. KUL. Referaty wygłosili: ks. inf. Stanisław Jeż – „Polska Misja Katolicka we Francji – najstarsza w świecie. O konieczności współpracy duszpasterstwa emigracyjnego z Ojczyzną”; dr Anna Łucka – „Ożywieni duchem wiary i miłości do Ojczyzny – polskie instytucje w Paryżu stworzone przez Wielką Emigrację – wczoraj i dziś”; dr Paweł Sieradzki – „Rodacy nad Sekwaną i Loarą w perspektywie dyplomatycznej rządu polskiego nad Tamizą”. Drugiemu panelowi przewodniczył dr Jerzy Kuzicki. Referaty wygłosili: ks. prof. dr hab. Roman Dzwonkowski – „Polska Misja Katolicka we Francji a ambasada polska w Paryżu. Konflikt w latach 1945-1947”; ks. dr Roman Nir – „Pomoc amerykańska dla PMK we Francji w latach 1945-1955”; ks. dr hab. Józef Szymański – „W trosce o zachowanie tożsamości religijnej i narodowej Rodaków. Rezolucja polskiego duchowieństwa we Francji z 9 XI 1945 roku”. Kolejnemu panelowi przewodniczyła dr Anna Łucka. Referaty wygłosili: o. dr Marian Brudzisz – „Sylwetki rektorów PMK we Francji”; ks. Stanisław Tylus – „Ks. Czesław Wędzioch SAC (1906-1982) jako duszpasterz, rekolekcjonista i misjonarz”; dr Robert Zapart – „Działalność polityczna Jerzego Zdziechowskiego we Francji w latach 1939-1948”; mgr Patrycja Burba – „Kontekst aktywności naukowej Jerzego Kalinowskiego i Stefana Swieżawskiego we Francji w świetle archiwaliów przechowywanych w KUL”. Ostatniemu panelowi przewodniczył o. dr Marian Brudzisz. Referaty wygłosili: mgr Damian Zakrzewski – „Jan Paweł II we Francji – pielgrzymowanie papieskie na łamach »Głosu Katolickiego«”; dr hab. Jacek Gołębiowski – „Paryskie »Horyzonty« na tle czasopiśmiennictwa emigracji polskiej po II wojnie światowej”; ks. dr Sławomir Zych i dr Bartosz Walicki – „»Duszpasterstwo polskie we Francji« w zbiorach Archiwum Polskiej Misji Katolickiej w Paryżu”.

¹ Zob. G. MISIURA, *Międzynarodowa konferencja „Polacy i ich duszpasterze we Francji po II wojnie światowej”*, „Rocznik Kolbuszowski” 15 (2015), s. 381-384.

II. POLONIJNA NAGRODA NAUKOWA
IM. IRENY I FRANCISZKA SKOWYRÓW

25 czerwca w Czytelni Teologiczno-Filozoficznej Biblioteki Uniwersyteckiej KUL odbyła się uroczystość wręczenia Nagrody Naukowej im. Ireny i Franciszka Skowyrów prof. dr. hab. Jackowi Knopkowi z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu². Laureat, będący absolwentem historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej (WSP), Studium Wychowania Fizycznego oraz warsztatów dziennikarskich w Słupsku, pracował między innymi w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 w Chojnicach jako nauczyciel wychowania fizycznego, współpracując naukowo z Wydziałem Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego; następnie został asystentem Instytutu Historii WSP w Słupsku (w 1996 r. obronił na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego dysertację doktorską pt. „Kształtowanie się, rozwój i przemiany zbiorowości polonijnej w Grecji”, której promotorem był prof. dr hab. Andrzej Chodubski), adiunktem Instytutu Nauk Politycznych WSP w Bydgoszczy (od 2000 r. Akademii Bydgoskiej; kolokwium habilitacyjne przed Radą Wydziału Politologii UMCS w Lublinie złożył w 2002 r.) i profesorem nadzwyczajnym Akademii Bydgoskiej. Obecnie kieruje Katedrą Międzynarodowych Stosunków Politycznych na Wydziale Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK w Toruniu. Jego zainteresowania badawcze obejmują między innymi: systemy polityczne, stosunki międzynarodowe, przemiany społeczne i cywilizacyjne, politykę regionalną, kwestie narodowościowe i polonijne, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki polskiej diaspory w Grecji i Afryce Północnej. Uroczystość rozpoczął dyrektor Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL, dr hab. Jacek Gołębiowski, prof. KUL, wygłaszając laudację na cześć laureata. Po wręczeniu nagrody laureat wygłosił wykład zatytułowany „Diaspora polska w Afryce – kształtowanie, funkcjonowanie i zanikanie grupy”.

² Zob. M. AUGUSTYNIUK, *Wręczenie Nagrody Naukowej im. Ireny i Franciszka Skowyrów 2015* [online], 29.06.2015 [dostęp: 09.09.2017]. Dostępny w internecie: http://www.bu.kul.pl/art_61864.html; Prof. Knopek z nagrodą [online], 24.06.2015 [dostęp: 09.09.2017]. Dostępny w internecie: <https://www.umk.pl/wiadomosci/?id=20150624155231>.

III. UMOWA O WSPÓŁPRACY Z ARCHIWUM AKT NOWYCH W WARSZAWIE

24 listopada w Archiwum Akt Nowych (ANN) w Warszawie odbyło się uroczyste podpisanie umowy o współpracy między Ośrodkiem Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL a ANN w zakresie ochrony polskiego dziedzictwa archiwalnego za granicą poprzez zabezpieczenie dotąd niedostępnych archiwaliów, niebędących w obiegu naukowym, ich opracowanie oraz zdigitalizowanie dokumentacji polonijnej³. Dokument podpisali dr hab. Jacek Gołębiowski, dyrektor Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL, i dr Tadeusz Krawczak, dyrektor ANN. Patronat nad umową objął Jego Ekscelencja ks. biskup dr Wiesław Lechowicz, delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej. Partnerem umowy jest Fundacja Armii Krajowej w Londynie.

IV. WIZYTY GOŚCI W OŚRODKU

23 kwietnia w Ośrodku złożył wizytę biskup Wiesław Lechowicz. Dostojnego gościa podjęli w imieniu Dyrektora: ks. dr Sławomir Zych i ks. dr Marcin Nabożny. Delegat KEP zapoznał się z działalnością Ośrodka i przedstawił swoje postulaty związane z placówką jako swoim „zapleczem intelektualnym”. Ponadto z biblioteki Ośrodka korzystali uczeni, w tym wytrawni znawcy tematyki polonijnej: dr Marian Brudzisz CSsR z Krakowa, ks. prof. dr hab. Roman Dzwonkowski SAC i ks. prof. dr hab. Edward Walewander.

V. WAŻNIEJSZE WYJAZDY NAUKOWE

16-18 maja dr Witalij Rosowski brał udział w konferencji naukowej we Lwowie „Kościół katolicki w Europie Środkowo-Wschodniej w obliczu dwóch totalitaryzmów (1917-1990)” i wygłosił referat „Likwidacja struktur organizacyjnych Kościoła rzymskokatolickiego na Ukrainie radzieckiej w latach 20. i 30. XX w.”

³ Zob. S. ZYCH, *Podpisanie umowy o współpracy między Archiwum Akt Nowych a Ośrodkiem Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL* [online], 15.12.2015 [dostęp: 09.09.2017]. Dostępny w internecie: http://www.kul.pl/podpisanie-umowy-o-wspolpracy-miedzy-archiwum-akt-nowych-a-osrodkiem-badan-nad-polonia-i-duszpasterstwem-polonijnym-kul,art_64764.html.

7 października ks. dr Sławomir Zych wygłosił referat o znanym duszpasterzu polonijnym: „Syn brzozowskiej ziemi – ks. doc. Adolf Tymczak (1900-1961)”, podczas międzynarodowej IX Brzozowskiej Konferencji Historycznej w Muzeum Regionalnym w Brzozowie.

8-19 listopada dr Paweł Sieradzki przeprowadził kwerendę w Archiwum Parafii pw. Ducha Świętego w Przeworsku – Bazylika Kolegiacka.

11-19 grudnia dr Paweł Sieradzki brał udział w kwerendzie w Archiwum Polskiej Misji Katolickiej w Dublinie.

VI. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA WŚRÓD POLONII

19-23 listopada ks. Marcin Nabożny i dr hab. Jacek Gołębiowski przebywali w Londynie⁴, gdzie odbyli spotkania z: dyrektorem Katolickiego Radia Londyn Pawłem Konopskim; historykiem, działaczem oświatowo-społecznym, żołnierzem AK z 30. Polskiej Dywizji Piechoty i 2. Korpusu Wojska Polskiego Ludwikiem Maikiem; nauczycielami, rodzicami i uczniami w Polskiej Szkole Sobotniej im. Fryderyka Chopina w South Croydon; ks. infułatem Stanisławem Świerczyńskim, wieloletnim rektorem Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii, kapelanem naczelnym Związku Harcerstwa Polskiego poza granicami Kraju; Ireną Grocholewską, prezes Zrzeszenia Nauczycielstwa Polskiego za Granicą. Ksiądz Marcin Nabożny wygłosił kazania w parafii Chrystusa Króla na Balham w Londynie, a dr hab. Jacek Gołębiowski prowadził zajęcia w Polskiej Szkole Przedmiotów Ojczystych im. Juliana Tuwima w Harlow w ramach projektu „Polska – Ojczyzna Jana Pawła II” oraz przedstawił wykład w kościele Chrystusa Króla na Balham w Londynie w ramach wieczoru patriotycznego „Myśląc Ojczyzna” pt. „Droga do niepodległości Polski 1795-1918 jedną z najpiękniejszych kart w dziejach Europy”.

Ponadto prof. Jacek Gołębiowski i dr Paweł Sieradzki wygłaszali prelekcje i referaty na konferencjach organizowanych przez Polską Misję Katolicką w Anglii i Walii (Dublin), Zrzeszenie Nauczycielstwa Polskiego za Granicą (Londyn). Prowadzili także zajęcia z historii Polski dla uczniów i nauczycieli Szkół Przedmiotów Ojczystych w Londynie, Accrington i Londonderry.

Dr Paweł Sieradzki wygłosił referaty na konferencjach organizowanych przez Polską Misję Katolicką w Szwajcarii (Lozanna) oraz Pontificia Facoltà Teologica

⁴ Zob. *Wizyty w oddziałach* [online], [dostęp: 09.09.2017]. Dostępny w internecie: <http://tpkul.pl/onas/towarzystwo-przyjaciol-kul/wizyty-w-oddzialach/>.

Teresianum (Rzym). Był również współautorem (z Jadwigą Kowalską) dwujęzycznej wystawy zdjęć i dokumentów archiwalnych pt. „Dzieciństwo mimo wojny – Childhood despite the war”, premiera 3 maja 2015 w Instytucie Polskim i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, oraz (z Jadwigą Kowalską i Andrzejem Suchcitzem) wystawy zdjęć i dokumentów archiwalnych pt. „Władysław Rubin – przyjaciel, nauczyciel, kardynał”, premiera 17 listopada 2015 w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym w Londynie.

VII. FUNDUSZ STYPENDIALNY NA POLONIJNE BADANIA NAUKOWE

8 października na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II został założony Fundusz Stypendialny im. dra Stefana Króla. Był on wieloletnim prezesem Koła Przyjaciół KUL w kanadyjskim London (Ontario). Symbolicznego przekazania czeku na fundusz stypendialny dokonała małżonka zmarłego Stefana Króla – Marianna. Stypendium jest przeznaczone na badania nad Polonią w Kanadzie i przyznawane na wniosek Dyrektora Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL.

VIII. PUBLIKACJE

- „Studia Polonijne” 36(2015), ss. 135+5 nlb.
- Brudzisz CSsR Marian, *Archiwum Polskiej Misji Katolickiej we Francji. Archives de la Mission Catholique Polonaise de France. Założenie Misji i przewodnik po zespołach. La fondation de la Mission et le guide pour les recherches dans ses archives*, Kraków–Lublin 2015 (współwydawca: Wydawnictwo „Homo Dei”, Seria B: Materiały i dokumenty, 22), ss. 326+2 nlb.
- Dubel Konrada Zofia CSCIJ, Sieradzki Paweł, *Ojciec Anzelm. Życie i dzieło Sługi Bożego o. Anzelma od św. Andrzeja Corsini OCD (Macieja Józefa Gądka 1884-1969)*, Sandomierz 2015, ss. 282.
- Dubel Konrada Zofia CSCIJ, Sieradzki Paweł, *Padre Anselmo il primo rettore del Teresianum. Il Servo di Dio Anselmo di Sant'Andrea Corsini OCD (Maciej Józef Gądek 1884-1969)*, Lublin 2015 (Biblioteka Polonii, Seria A: Studia, 36), ss. 212.

– Dubel Konrada Zofia CSCIJ, Sieradzki Paweł, *Padre Anselmo primer rector del Teresianum. El Siervo de Dios Anselmo de San Andreas Corsini OCD (Maciej Józef Gądek 1884-1969)*, Lublin 2015, (Biblioteka Polonii, Seria A: Studia, 37), ss. 204.

– *W kręgu badań nad Polonią i duszpasterstwem polonijnym. Istota i metodologia*, red. ks. Sławomir Zych, Bartosz Walicki, Lublin–Sokołów Małopolski 2015 (współwydawca: Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Sokołowie Małopolskim; Biblioteka Polonii, Seria A: Studia, 39). Książka ukazała się pod patronatem honorowym biskupa Wiesława Lechowicza, delegata KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej, a partnerem wydania jest Biblioteka Uniwersytecka KUL.

– Wyszowadzki Władysław ks., *W trosce o Kościół i Polonię. Wybór publicystyki z lat 1982-2014*, red. ks. Marcin Nabożny, Lublin 2015 (Wydawnictwo Ruthenus; Biblioteka Polonii, Seria B: Materiały i dokumenty, 21), ss. 497.

Warto zaznaczyć, że ks. dr Sławomir Zych był współredaktorem książki o związanym ze Lwowem ks. Szczepanie Szydelskim (*Ks. Szczepan Szydelski. Duszpasterz, uczonec, działacz społeczny*, red. Bartosz Walicki, ks. Sławomir Zych, Sokołów Małopolski 2015) oraz wraz z biskupem dr. Edwardem Białogłowskim napisał książkę „*Dobre drzewo rodzi dobre owoce...*”. *Zarys dziejów parafii rzymskokatolickiej w Rozborzu Okrągłym* (Rzeszów 2015). Ponadto pracownicy Ośrodka opublikowali kilka artykułów, a dr Witalij Rosowski biogram „Szymaszek Jan (1901-1989)” w *Polskim Słowniku Biograficznym* (t. L, Warszawa–Kraków 2014-2015, s. 211-213).